

Setembre social | | Actualitzat el 13/02/2023 a les 14:16

?Joies per vestir-se de bosc i sabons artesanals i naturals en el territori de masies

Alea Joieria Botànica i Ensabona't són dues de les iniciatives artesanals que formen part del projecte cooperatiu de Territori de Masies | La cooperativa promou la cultura popular, el patrimoni i el paisatge del Baix Solsonès i els territoris més propers

Carla Bellera recollint fulles del bosc, com a pas previ a la creació de les seves joies botàniques | Aida Majoral

El foment de l'artesanania i la cultura en general és un dels eixos de treball del projecte cooperatiu de Territori de Masies. Més enllà de la protecció i revalorització de la pagesia, aquesta cooperativa formada per veïns, associacions i empreses del Baix Solsonès ha tingut molt clar des que va començar a gestar-se ara ja fa més d'una dècada, que aquest singular territori de masies ha de servir, alhora, per viure-hi i per viure'n. Sigui treballant la terra, o bé de la restauració i l'agroturisme sostenible, o del treball manual, artístic i de difusió del paisatge i la cultura del territori. Donant cobertura a projectes de tota mena d'aquest àmbit, o amb iniciatives com la Diada de Territori de Masies, que cada estiu reuneix al santuari del Miracle desenes de persones, veïnes i visitants de la zona.

«Els actes que organitzem pretenen posar en valor la cultura popular, el patrimoni, el paisatge i l'alimentació del territori», diu Marina Vilaseca, de Territori de Masies. S'organitzen amb l'objectiu no només de potenciar la coneixença del territori per part del veïnat i els visitants, sinó també «per a defensar i treballar per un Solsonès pagès, actiu, viu i cooperatiu». Pagès no només des del

punt de vista econòmic i de treball, sinó «fonamentalment cultural, com a manera de fer i de ser, i això implica també treballar, de manera directa -produint aliment- o indirecta, explicant que som pageses, que ho volem continuar sent, aquí, ara, demà i en el futur llunyà», conclou Vilaseca.

«El Solsonès té la gran sort de ser rica en natura, i a cavall de la Depressió Central, el Prepirineu i els Pirineus, té una gran varietat d'ambients», opina Montse Rodríguez, fundadora amb Cristina Torres de Sàmara Natura, una de les cooperatives que forma part de Territori de Masies. Rodríguez reivindica no només la descoberta i el vincle amb l'entorn natural, sinó també del patrimoni cultural i etnològic fruit de segles de vida humana que han modelat i donat caràcter també al territori.

Croquetes elaborades amb productes artesanals i de proximitat, a l'última Diada de Territori de Masies

Montse Rodríguez recorda que els va costar força trobar un nom per a la cooperativa i que finalment es van inspirar en un collaret amb una joia en forma d'una sàmara d'auró, obra de l'artesana Carla Bellera. «Es relacionava molt bé, la sàmara és el fruit de molts arbres presents al Solsonès, i que es dispersa amb el vent per créixer un altre indret i esdevenir arbre, com nosaltres, que volem sembrar consciència ambiental i ajudar a crear vincles amb la natura», explica Rodríguez.

La sàmara no és l'únic element natural de la col·lecció de joieria artesana botànica de Carla Bellera, una altra de les sòcies de Territori de Masies. Alea Joieria Botànica, el projecte artesanal de Bellera, neix ja fa uns anys fruit d'un seu viatge per Llatinoamèrica, i més concretament de l'estada a l'Equador, on va conèixer la feina del Julio, el taller del qual visitava setmanalment per aprendre la tècnica de la joieria artesana. En tornar a Catalunya, va continuar-ne explorant les possibilitats, i en viure al Solsonès, «en sintonia amb la natura, inspirant-me en les fulles, les plantes i els arbres, va acabar naixent Alea, amb aquest format de joieria botànica».

Un bocinet de plata per mostrar l'amor per la natura

Bellera converteix en joia fulles que ha sortit a collir al bosc. Fins i tot fulles que li porten per a un encàrrec personalitzat. Ho fa combinant les tècniques més tradicionals de tractament de la plata, com soldar, polir, calar o decapar. Però ho completa treballant amb una plata reciclada molt més modelable a la que li dona la forma de fulla, de tal manera que aconsegueix un nivell de representació molt acurat. Bellera combina la seva activitat artesanal amb altres de més conceptuals en tasques de desenvolupament local.

Carla Bellera treballant la plata al seu taller de Solsona Foto: Aida Majoral

«Les joies d'Alea són joies per vestir-se de bosc», expressa de forma poètica Bellera. I recorda com al principi de treballar les joies dubtava si era massa frívol, «fins que ho vaig madurar, en el sentit que la joiera en diverses civilitzacions havia estat una forma d'expressió artística més». Perquè, «també quan ens vestim estem parlant de nosaltres, una joia parla molt de tu, dels teus valors i els teus gustos». I per això, recalca, «aquesta connexió amb el bosc i la natura, és important posar-la en relleu». Diu que no només et poses un bocinet de plata per fer goig, sinó que transmet també l'amor per la natura de qui se la posa. «Diu tant de la persona com una bossa de mà de Prada o uns pantalons esparracats, o tot de negre o de colorins», afegeix.

Per Bellera, l'artesania també cohesiona el territori, des de dos vessants ben diferents, una més emocional i una altra de professional. «L'artesania aporta diferenciació, identitat, i això acaba fixant la població en el territori, fa d'eix vertebrador», indica. En clau més econòmica, l'artesania permet diversificar i complementar-se amb altres activitats que es poden donar en un territori. Més quan en un municipi rural és més fàcil accedir a determinats espais per muntar-hi el taller, o en una època que a la ciutat es pot trobar de tot ràpid, i també industrialitzat, «aquí encara hi ha una sensibilització per les coses fetes a mà, i hi ha una coneixença, no ets tan anònima, i això apropa i fa que en puguis viure».

Maria Àngels Miramunt, impulsora del projecte Ensabona't

Ensabonar-se sense química

«Que la gent sàpiga que una cosmètica molt més natural no només existeix, sinó que fins i tot és possible produir-se-la una mateixa», diu Maria Àngels Miramunt, referint-se a la pedagogia que fa amb els tallers de sabons naturals que fa amb el projecte Ensabona't. Ella va aprendre les tècniques de les seves àvies i de la seva mare i ara, tot i estar ja quasi jubilada i gairebé ni vendre els sabons, sí que li agrada impartir els tallers, tant a casa com allà on la demanin.

Miramunt no utilitza ni conservants ni cap mena de producte químic en l'elaboració dels sabons. Només olis, sosa i altres productes naturals, alguns com el romaní i l'espígol collits a l'hort de casa seva, per extreure'n l'essència i donar-los olors i propietats diferents. Sí que ha incorporat el mètode anomenat «en fred», diferent del que s'havia fet tradicionalment a pagès de sabó en calent, remenant moltes hores fins que es feia una gran mola que deixaven quallar abans de treure-la i tallar-la en forma de pastilles per rentar la roba i les mans. Ara, amb el seu mètode, igual d'artesanal i natural, pot fer també sabó per al cos i, posant-hi una mica més d'oli del que necessita, no hi queda gens de sosa dins el sabó.

Alguns dels sabons naturals del projecte Ensabona't

«En un moment que tot es fa de pressa i de forma industrial, fer-ho com ho fem nosaltres no surt gaire a compte», reconeix Miramunt, que tot seguit expressa que «per mi té tot el sentit treballar-ho de forma artesana en un territori com aquest». Amb tot, el que li dona més satisfacció és transmetre la seva tècnica tradicional d'elaborar sabó a les persones que participen dels tallers. «Potser no n'acaben fent, però sí que entenen per què es fa, i que fer-ho de forma natural permet preservar la pell i el cos d'alguns elements químics que són molt dolents».